

PIET DE GROOF OF...

het uiteindelijke labyrint

Een man aantreffen in een huis met drie katten is altijd een geruststelling: daar woont iemand die van katten houdt als van zijn eigen ongebonden geest. Iets schiet mij te binnen als ik aan Piet de Groof denk: hij luistert en kijkt je aan en dringt zijn eigen verhaal niet op; maar het is alsof hij meer hoort achter de woorden en tegelijk door je heen kijkt. Piet de Groof en zijn vrienden kunstenaars geloofden in 'het labyrint' als voorstelling van onze wereld, ooit wilden ze het Warandepark in een labyrint veranderen. De toerist zou er nooit uitkomen en op deze wijze zijn enige echt zinvolle reis maken.

Een rolluik is neergelaten, ramen en voordeur overtuigend beveiligd. Het huis is deftig maar niet imposant of chique. Piet komt openmaken. In de vestibule al opgehangen kaders met schilderijen, tekeningen, gravures. Het gelijkvloers: weer overal kaders, zelfs leunend tegen muren. We zetten ons aan een tafel op de eerste verdieping. Zonder zoveel kunst aan de wanden en boeken zou de inrichting banaal zijn.

Als Walter Korun schopte de man hard tegen de schenen van het gevestigde kunstwereldje. Hij deed dat o.a. met een zelf opgericht literair tijdschrift (Taptoe, '53-'55, tien nummers, gestencild, driehonderd exemplaren, stiekem gedrukt in de kelders van de militaire school) en met zijn latere medewerking aan de galerij met dezelfde naam. Hij leefde mét en kwam op voor die vernieuwers in de kunst die geen kansen kregen. Tegelijk bracht hij het van leerling piloot tot generaal majoor van de Belgische luchtmacht. Zowel Piet de Groof als Walter Korun maakten carrière. Daarin zag ik de tegenstelling die ik met het interview wou uitspitten: hoe kan een non-conformist en rebel en schrijver tegelijk dienst verlenen aan de macht en de wapens en het militair establishment? Ik dacht een mens te interviewen die zijn geest in rare kronkels en meanders had gewrongen. Een labyrintische geest...

Een mens ondergaat zijn leven, hij is er de dirigent niet van, hij is speler. Piet de Groof hoorde als kind oorlogsvliegtuigen overkomen en

maakte er modellen in hout van. Aan het atheneum krijgt hij een leraar die hem eerder Van Ostayen en Claus dan Streuvels doet lezen. Hij slaagde voor de toegangsproeven van de polytechnische school van het leger. Opgroeiend in een familie van echte socialisten en spoormannen was het een enige kans om verder te studeren. De studies waren

niet alleen gratis, je verdiende zelfs een cent. Waarom vangt een jongeman die van moderne dichters houdt een militaire carrière aan? Omdat hij pienter is, omdat hij niet bij de landmacht wil en niet door de modder wil ploeteren, omdat hij van vliegtuigen en avontuur houdt, omdat hij een 'goed piloot' blijkt te zijn, omwille van een verplicht contract voor tien jaar na de studies... Onze man zal kunstenaars ontmoeten die getekend uit de oorlog kwamen, maar hij is jonger en denkt niet vanuit zo'n trauma. Het is beter de schilderkunst te bevrijden dan de vrijheid met schilderen uit te beelden. De kunstenaars waren communist maar konden niet leven met het 'sociaal realisme'. Cobra was een breuk, kunst moest vrij zijn. Piet wou vrij zijn. Hij vloog met zijn mannen naar de Poolcirkel om te bivakkeren onder een eeuwige zon, hij las boeken, schreef en publiceerde, deed wat een lief-

Straaljager, Piloot en Stella

hebber van vrouwen doet, bezocht musea en kunstenaars in het kostuum van generaal. Het pseudoniem Walter Korun was noodzaak: Korun kon rebel zijn, de Groof wou zijn militaire loopbaan niet in gevaar te brengen. Hij werkte nooit langer dan drie jaar op één militaire basis. Hij vloog vooruit, zocht, was nieuwsgierig, gedreven, ambitieus en rebels; toch omschrijft Piet zichzelf als iemand die bij dit alles kalm bleef. "Als bevelhebber op een militaire basis met kernkoppen stelt een mens zich wel vragen", zegt Piet mij droogjes, "maar als Praag door de Sovjettroepen onder de voet was gelopen, kon ik in de nucleaire koppen geloven en sprak ik mijn mannen aangeslagen toe". Soms lijkt de weg van een mens vlak, maar uiteindelijk is het altijd een labyrint, al durven we dat niet onder ogen zien. Piet de Groof én Walter Korun beleefden hun woelig labyrint ten volle en bewust. In het doolhof botsten ze, gingen hun eigen gang, maar trokken ze ook als broers met elkaar op. Koude oorlog rijmde op Cobra, bommen versmolten met penseelstreken. Er zijn geen heldere antwoorden, mensen zijn niet rechtlijnig en hoedt u voor diegenen die zich zo voordoen.

Piet wou in 1958 het eerbiedwaardige 'AICA' (het platform van de gevestigde kunstcritiek) aanvallen. De actie (pamfletten, foute windrichting, vlucht per auto, nummerplaat genoteerd...) bracht zijn militaire carrière in gevaar en slechts de onvoorwaardelijke trouw van zijn mannen bezorgden hem een alibi (hij was met ons aan het kaartspelen op de basis...). Dat de kunstenaars hem even later in de steek lieten, dat doet onze man nu nog pijn. Het is iets als liefdesverdriet. Meteen waren de hoogdagen van 'Walter Korun' voorbij. Plots was hij 'de militair' en niet langer de 'broeder kunstenaar'. Piet de Groof verdrong Walter Korun en verzorgde de militaire carrière. Maar de ex-generaal hangt geen eretekens en foto's van vliegtuigen en gloriemomenten aan de muur; wel kunstwerken! Piet spreekt over de mensen die hij mist: Maurice Wyckaert, Constant, Serge Vandercam, Cristian Dotremont, Walasse Ting, Karel Appel, Paul Snoek, Asger Jorn, Roel D'haese... allen zijn nu gestorven. De wereld van zijn woelige jeugd en

Willemfonds Laken

"Merkwaardige reünie van twee vrienden: Piet De Groof en Luc Hoenraet", een podiumgesprek en vernissage.

Zaterdag 19 april 2008 – 19u30 in Nekkersdal

Naar aanleiding van de publicatie van het boek "Piet De Groof", le Général situationniste" en de Monografie "Luc Hoenraet".

Met als sprekers:

Els Ampe, Brussels Parlements-lid;
 Freddy Smekens, dichter en redacteur van Brussel Deze Week;

Johan Van Cauwenberge, Klara hoofdpresentator, dichter en kunstrecensent.

Vernissage van de tentoonstelling "De onbekende Hoenraet" in café Nekkersdal.

Drink aangeboden door het Willemfonds Laken. Beide kunstboeken zijn te koop op de vernissage.

die prachtige jaren verglijdt naar herinnering. Piet de Groof vindt bij de jonge kunstenaars niet terug wat hij bij zijn vrienden kende: die behoefte om rebels te zijn. "We wisten niet dat we geschiedenis aan het maken waren", zegt hij. Er is volgens de generaal geen avant-garde meer, de kunstenaars huilen als bedelaars mee met de wolven.

Piet blijft ook na 1958, actief. Op de militaire basis SHAPE ontdekt hij één der grootste collecties boeken over... hedendaagse kunst. Meteen gaat hij weer aan het schrijven. Hij stelt o.a. Bervoets en Lucebert tentoon bij de witte paters naast Kleine Brogel. Hij laat Luikse kunstenaars als José Picon exposeren in een luchthaven. Maar altijd ronkt in de achtergrond de Starfighter, de F104G. Piet de Groof zit achter het stuur. De machine trilt, de wereld lost op in het moment. Hij zal, tot op de laatste dag van zijn militaire carrière zelf vliegen en is daar fier op.

Nu is er gelukkig het voortreffelijk boek: 'Piet de Groof, Le général situationniste'. Het is voortreffelijk omdat het in een speelse maar

doordachte vormgeving echte documenten, afbeeldingen van kunst, commentaren en interview weet te vervlechten. Het boek vertelt over geldnood en ruzies en vriendschappen en ketchup op schilderijen en ateliers in Parijs. Alles gaat leven,

krijgt kleur. Vooral de figuur van Asger Jorn komt naar voor. Een man met visie, een soepel en snelwerkend maar ook koppig en radicaal kunstenaar, een charismatisch man. "Jorn maakte de jongere kunstenaars niet", zegt Piet, "hij maakte ze vruchtbaar". We moeten Gérard Berréby en Danielle Orhan, de

schrijvers/uitgevers (Allia), erkentelijk zijn. Het is Frankrijk dat onze buurman weer voor het voetlicht bracht.

Ik ben op de goede weg, ook ik wordt stilaan minder bang van het labyrint dat het leven is. Dankzij mijn kinderen heb ik al één kat. Ooit zal ik drie katten hebben, denken aan kunst en de schoonheid van vrouwen en nippen aan een glas Whisky. Ik heb nog veel te leren van 'mon général'.

Korun kon rebel zijn, de Groof wou zijn militaire loopbaan niet in gevaar te brengen

Jan Vromman